

Jeg er „seer“ hernede på øen, hvor jeg har lejet et stort, fint fjernsynsapparat, og hvor vi har en stærk sendermast i nærheden. Vi har apparatet i et værelse, der oprindeligt var bestemt til musikværelse, og jeg kan sidde der i mørket og se og se uden at forstyrre den øvrige familie. Jeg sætter mig mageligt til rette i en lænestol, lægger fødderne op på en skammel, ryger og kigger løs. Undtagen når der er cricketkampe på programmet, ser jeg kun fjernsyn efter middagen. Lidt pustende, tung af mad og drikke, vralter jeg gennem værelset, lukker op for apparatet, falder ned i min stol og lægger fødderne op, og så ser jeg ind i mit magiske spejl som en cigaretrygende Lady of Shalott på 200 pund. I begyndelsen sagde jeg til mig selv, at jeg kun så fjernsyn af professionelle og tekniske grunde, men i den sidste tid har jeg ikke kunnet fremføre disse undskyldninger – jeg er nu simpelthen en af „seer-

TANKER OM FJERNSYNET

Af J. B. Priestley

ne”. Jeg har allerede tilbragt utallige timer halvt hypnotiseret af de rystende og støjende billeder. Somme tider spekulerer jeg på, om jeg ikke er ved at blive gal. Vi har fået at vide, at det værste vil være ovre om fire-fem år, men længe inden den tid vil mit syn på tingene være så fuldstændigt forandret, at jeg vil være et helt andet menneske. Jeg vil sandsynligvis til den tid blive flyttet til et alderdomshjem. Lad os håbe, at sådanne hjem har gode fjernsynsapparater.

Som „seer“ har jeg ikke i sinde detaljeret at kritisere den måde, man gør tingene på. De mennesker, der har fået overdraget dette mærkelige medium og det særlige ansvar at arbejde med det, gør næsten alt, hvad man med rimelighed kan vente af dem. De fleste – ved jeg – er entusiaster,

og hvis de kom væk fra fjernsynet, ville de føle sig som landflygtige. Jeg tror ikke, jeg kunne gøre det bedre selv – jeg tror ikke engang, jeg kunne gøre det så godt. Størstedelen af den knurrende og snærrende kritik, der rettes mod deres bestræbelser, synes mig ganske uretfærdig. Man overser alt for let de vanskeligheder, de har at kæmpe med. De kritikere, der angriber dem, tager meget lidt – eller slet ikke – hensyn til mediets sorte magi, når de kritiserer den givne underholdning, som om de ikke havde stirret ind i et fjernsynsapparat, men havde siddet i et teater, en biograf, en koncertsal eller en kabaret. Så De må ikke optage eet ord af det følgende som kritik af fjernsynsfolkene. Held og lykke med det, piger og drenge! Mange tak, Mary, Peter, Sylvia og Derek! Men

jeg er også „seer“, en af de faste kunder, skønt jeg aldrig ringer op for at klage over, at man ikke har taget hensyn til en af mine yndlingsfordomme, og nu føler jeg, at jeg så ærligt jeg kan må forklare, hvilken virkning fjernsynet har på mig.

Den almindeligste mening om fjernsynet – jeg havde den selv, før jeg blev „seer“ – er, at det er vanvittig spændende, har meget stor magt, kan blive meget farligt. Her er det mirakuløse medium, der kommer strømmende ind i hjemmet, time efter time, aften efter aften, med billeder så blændende og lokkende, at det øjeblikkelig overgår alle andre media på grund af dets greb om sjælen og fantasien. Det kan omskabe enhver, der har et fjernsyn, til en oplyst og tænksom gransker af alle offentlige anliggender. Det kan få alle børn til at se hen til Trinity og Girton eller gøre dem til gangstere og gadetøse. Vi leger med ild og dynamit – men hvilken ild og hvilken dynamit! Sådan skrev og talte jeg, før jeg blev rigtig „seer“. Nu da jeg ved, hvad der sker, kan jeg ikke mere skrive og tale således. Det er rigtigt, at mediet virker på en speciel måde, og at det har en særegen indflydelse, men disse virkninger og denne indflydelse er anderledes, end man sædvanligvis forestiller sig. Hvis jeg ikke er en helt usædvanlig „seer“, har de, der skrider op, alle fået fat i den gale ende. De er ligesom manden, der venter en ulv ved døren, i stedet for at have sin opmærksomhed henvendt på de smådyr, der langsomt underminerer hele huset.

Få et fjernsyn installeret, tryk på en knap – og en-to-tre – dér i hjørnet af dagligstuen ser man et ustandseligt skiftende billede af hele den store, glitrende, brølende verden. Eller det siger man da. Men det er ikke ganske sådan mine fjernsynsoplevelser former sig. Først og fremmest synes det ikke at bringe verden udenfor nærmere, men skyder den snarere længere bort. Undertiden har jeg leget the Lady of

Shalott så længe, at denne verden ophører med at eksistere; jeg føler, at jeg – som fra en mørk, tilrøget kabine i et kæmpestort rumskib – får et glimt af en anden planet, hvis påtrængende problemer jeg slet ikke har noget at gøre med. Hvis jeg stirrer og dovent lytter længe nok, føler jeg, som om jeg førte et teosofisk astralliv efter døden. Jeg har lige så lidt at gøre med alle disse konferencer, uvirkelige minnistres afrejser og ankomster, bilsammenstød og oversvømmelser, strejker og lock-outs, flyvemaskiner og jagende biler, atomværker og fiskerlejer, videnskabsmænd og filmstjerner, som en tusind år gammel vismand, der sidder og stirrer ind i en krystalkugle i Tibet. Som oftest er de – som en af Yeats' personer sagde i en anden sammenhæng – de drømme, døsige guder ånder på verdens polerede spejl. Jeg kan huske en gammel, temmelig forkalket barnepige, som troede, at alt, hvad hun så på lærredet, når hun i stumfilmens dage gik i biografen, var del af eet stort program, en forbavsende, men ikke urimelig blanding af Prinsen af Wales og cowboys og indianere og Stanley Baldwin og skibe der gik ned og It-girls og Londons borgmester. Hun var en flittig „seer“. Nu ved jeg helt nøjagtigt, hvad hun følte. Måske er jeg også noget forkalket.

Så snart et emne bliver diskuteret på skærmen, bliver al virkelighed presset ud af det. Selve apparatet, der sandsynligvis drives af en satanisk hjerne, som er fjendtlig mod menneskeracen, bibringer emnet en fatal drømmevirkning. Selv problemer, jeg havde anset for virkelig brændende, hører op med at være problemer. Af en eller anden grund er jeg helt hørt op med at interessere mig for *oliespørgsmålet* eller *selverhvervende, gifte kvinders vanskeligheder* eller *ungdommen og kirken i vore dage* eller *hvordan man skal hjælpe de gamle* eller *hvordan det skal gå England*. Jeg ser blot til. Det kunne være udsnit af rodede, dårligt spillede skuespil. Under-

tiden ved jeg ikke – og jeg er ligeglad – om det gestikulerende billede af en udenrigsminister hører til en virkelig udenrigsminister eller blot en skuespiller i et af de mange politiske skuespil, vi får. Her på skærmen er det knap ulejligheden værd at skelne mellem Jugoslavien og Ruritania. Efter en halv time med *vort fiskeris fremtid* eller *Afrika ved korsvejen* stirrer de medvirkende, der er ved at sprænges af kendskab til fiskeri eller Afrika, anklagende på mig og spørger mig, hvad jeg vil foreslå, man skal gøre. Når de har givet mig et sidste strengt blik og stillet deres spørgsmål, stirrer jeg på teksterne, lytter drømmende til den afsluttende musik og tænker dovent på, hvorfor *Malcolm Muggeridge* er flottere på skærmen end i virkeligheden, og hvorfra *Woodrow Wyatt* har fået sin nye, hovne diktion, tænder en ny pipe tobak og glider ind i næste program.

Måske er det „Picture Parade“ eller et lignende program, hvori al åndssløvheden fra filmstudiernes reklamemateriale og fanmagasinerne får et drømmelignende, idiotisk liv, og vi fængsles af billederne – oh, hvilke gyldne øjeblikke! – fra foyeren under en galapremiere: Teatrets og filmens berømtedede nedværdiger sig til at smile til os og fortælle, *hvor* spændende det hele er, som om vi ikke vidste det i forvejen. Der ønskes held og lykke. Som „seer“ prøver jeg ikke at gå glip af een af disse begivenheder. At se til, mens man sidder med fødderne på en stol og ryger, er meget bedre end at være til stede, man er fri for at gøre sig i stand, for varmen, spektaklet og anstrengelserne for at komme nærmere mikrofonen eller pressefoto-graferne. Det er drømmeglimt, nøjagtigt timede og indstillede, fra en drømmeverden. Men det er allsammen så spændende, som alle bliver ved at fortælle os „seere“. Måske er det derfor, jeg så ofte griber mig selv i at le – helt alene, i mørket, det er sikkert blot nervøs spænding.

Nogle aftener synes der at være i sneesvis af folk, der bliver interviewet, ikke blot om film, men om alting. Vi kommer overalt, inden for og uden for ministerier, her i landet og i udlandet, i lufthavne og på jernbanestationer, på sportspladser og på fabrikker. Organisationen af det allsammen, alene den tekniske fuldkommenhed, er en fryd for vor civilisation. Høflighed og venlighed fortjener beundring; man takker alle, der bliver interviewet og ønsker dem held og lykke. Man er på fornavn med alle under ministerrang og 60 år. Det er en vidunderlig og lykkelig verden, denne fjernsynsinterviewenes verden. Og måske er det grunden til, at det er en verden, i hvilken ingen nogensinde siger noget. Det kunne ødelægge det hele. Mellem de hjertelige godda'er og farvel'er sker der ikke meget. Enten er vi på vej til et interview eller på vej fra et. „Lad os,“ siges det stolt, „tage til Coketown og tale med selveste borgmesteren – nu er vi i Coketown – dette er Coketown, og her i studiet har vi borgmesteren i Coketown, som har været så venlig at indvilge i at tale til os – meget venligt af Dem, hr. Borgmester – og hvordan går det så øh med Deres kampagne, hr. Borgmester? – jae, Reg, jeg tror øh jeg kan sige, øh at vi her i Coketown håber øh snart at komme i gang – tak hr. Borgmester, og held og lykke – tak Reg – og nu vender vi tilbage til London – her er London, det var borgmesteren i Coketown, der blev interviewet af vor udsendte korrespondent, Reg Rowbottom – og nu –“

Da jeg var grøn „seer“, en fremmed i denne magiske verden, ønskede jeg, at borgmesteren skulle sige noget, om ikke for andet så dog for at retfærdiggøre alt det besvær, man havde haft med at sende borgmesterens billede ud over hele landet. Men nu ved jeg, at det slet ikke er nødvendigt, det vigtigste er, at vi bliver ved med at farte omkring, ser på et nyt ansigt et par minutter, og så kommer videre! Ap-

paraturet kan lide at gøre det, og apparaturet har os i sin magt. I denne den magiske skærms verden er der vendt op og ned på værdierne. Her er vi mere interesseret i, hvordan interviewer ser ud og taler, end i, hvad den person, der bliver interviewet, siger. Når jeg ser fjernsyn, akcepterer jeg denne vendt-op-og-ned på værdierne. Det er først bagefter, når jeg er kommet til mig selv og får tænkt over tingene, at jeg begynder at sætte spørgsmålstegn ved dem. Når jeg sidder og ser fjernsyn er min hjerne næsten tom, jeg er helt parat til at tro på fjernsynspersonlighederne, denne drømmeverdens elite og aristokrati. Jeg spørger ikke om, hvad de har ydet, hvilke reelle talenter de besidder. De er i hvert fald personligheder, medens jeg, som "seer", en slave af skærmen, har lidet eller intet særpræg. Ikke i år til jul, men måske næste år, når jeg muligvis har sagt farvel til virkeligheden, vil jeg ikke selv have selskab, jeg vil, som "seer", deltage i et selskab med TV-personligheder, nyde at se vinen perle i deres glas, glæde mig over at høre dem sætte tænderne i postej, og det kan være, at nogle af dem vil se direkte på mig og ønske mig et glædeligt juleprogram og et godt fjernsynsnytår.

Imedens føler jeg – mens jeg sidder med fødderne på stolen i mørket – at jeg har fået nok af fiskeri eller Afrika eller ungdommen og kirken i vore dage. Jeg kunne ikke være mere enig i betragtningerne om de gifte, selverhvervende kvinder eller om hjælp til de gamle eller om Englands fremtid, og intet kunne angå mig mindre. Vi "seere" ved nu, at "vi er af samme stof, som drømme gøres af", "at alt er Maya". "For in and out, above, below, 'tis nothing but a magic shadow-show". Så man kan let forestille sig selv sidde og se den næste krig, drømmende iagttage hele byer blive mast til radioaktivt støv, se et sidste glimt af Manchester eller Leeds i pausen mellem et kriminalskuespil og let musik og zigøj-

nerdans. Aldrig er et oplysende og underholdende medium ankommet på et mere passende tidspunkt til beroligelse af det forpinte sind og den forvirrede tanke. Måske kan vi smilende og fri for bekymringer om nogle år blive sejherrer over tekniken og apparaturet. Vi "seere" er allerede begyndt – når vi ikke ser fjernsyn – at hviske til hinanden, at jo mere fuldendte vore kommunikationsmidler bliver, jo mindre kommunikerer vi. Nogle ord på et ark papir kan være uforglemmelige. Mindet om en skuespiller, der har bevæget sig på en tribune og talt til os fra den, kan forfølge os hele livet. Så kommer opfinderne og teknikerne, omkostningerne stiger fantastisk, komplikationerne følger, vi får film og radioudsendelser, der giver os langt mindre. Opfinderne og teknikerne invaderer hektisk hjemmet med television, de har millioner til deres rådighed, udfører mirakler i tid og rum, bringer farver, stereoskopiske billeder – alt. Og dette bjerg af opfindelse og teknik, kapital og organisation, barsler med en lille drømmemus. "Ikke dårligt," udbryder vi "seere". "Hvad bliver det næste?"

